

עין משפט‏
גזר מצוה

קיי:

או דלמא ביוון דלֵא חזי לַיהוּדִיב לַידעיה קאָי. ויכול להציג אשם מיד וליתנה לפני יהויריב להמכפר אע"פ שהכסף נתון לידעיה דקדמני צפירקין נתן את הכסף ליהויריב והאשם לידעיה יאל: **למאי נ"מ** לַגוֹז חַמִּין וְעֵבֶר עָרִין הפסח. תימה אמאי לא פשיט ליה מדידיה דלמר לעיל

גזל הגר שאין צו שזה פרוטה לכל אחד ואחד לא יאל אלמא מקבלי מתנות הוו א' דלי יורשין הוו אמאי לא יאל מאי דשצק להון אצוהון יבז להון וגרלה דנחד מנהון גרסינן רבה: **בבב** **ופרט** ובבב וברית מלח. הן שמעתא מפורש צפרק הזרוע (חולין דף קלג.):

וגזל הגר. תימה אמאי חשיב גזל הגר מעשרה גבזולין דכי היכי דלמר רבא החזירו צלילה ולתלאין לא יאל דאשם קרייה רחמנא ה"נ אס החזירו גבזולין לא יאל דנין אשם: **כסף מכפר** מחצה. מכאן נראה דכהן אין יכול למחול כיון דהוי כפרה:

דאדעתא דחבי לא קדשה נפשה. דנפלה מן האירוסין איירי דאי מן הנישואין ודאי ממקדשה נפשה כדי שתא נשואה לצעלה דמשום אחר מיתת צעלה לא מסקא אנפשה מלהיות נשואה אלא מן האירוסין איירי דמקדושין אין לה שום טובה וא"ת אדס שקנה מחזירו שום דבר ונתמלקל יצטל המסק דלדעתא דהכי לא קנה וי"ל דהקס לא צלוקמ לחודה תליא מילתא אלא כמו כן דעת מוכר ומוכר אקנה ליה אדעתא דהכי אצל הכא דקדושין נדידה קיימא והוא אינו מושג היאך דעמה להמקדש וכן גבי מקדש נמי נדידיה קאי וכן נותן הגזל נדידיה קאי: [וע' בתוספות כתובות מז: ד"ה שלא]

כל המקיימן כאילו מקיים אמר כלל ופרט בכלל וברית מלח כל העובר עליהם כאילו עובר על כלל ופרט וכלל וברית מלח ה"ואלו הן עשר במקדש וד' בירושלים ועשר בגבולים "עשר במקדש חטאת בהמה וחטאת העוף ואשם ודאי ואשם תלוי וזבחי שלמי צבור וזוג שמן של מצורע ומותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות ו'ארבע בירושלים הבכורה והביכורים והמורם מן התורה ואיל נזיר ועורות קדשים י"עשרה בגבולין תרומה ותרומת מעשר וחלה וראשית הגז והמתנות ופדיון הבן ופדיון פטר חמור ושדה אחוזה ושדה חרמים וגזל הגר וקא קרי מיתה מתנה ש"מ למקבלי מתנות הוו ש"מ: נתן את הכסף לאנשי משמר [וכו']:‏ אמר אביי ש"מ כסף מכפר מחצה דאי לא מכפר הוה אמינא מהדר ליורשין מ"ט אדעתא דהכי לא יתב ליה אלא מעתה חטאת שמתו בעליה תיפוק לחולין דאדעתא דהכי לא אפשרה אמרי חטאת שמתו בעליה ה"הלכתא גמירי לה דלמיתה אולא אלא מעתה אשם שמתו בעליו ליפוק לחולין דאדעתא דהכי לא אפשריה אשם נמי ^(ד)הלכתא גמירי לה יכל שבחטאת מתה באשם רועה אלא מעתה יבמה שנפלה לפני מוכה שחין תיפוק בלא חליצה דאדעתא דהכי לא קדשה עצמה התם אגן סהדי אמר

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

אין חולקים מנחות כנגד מנחות וקרצן כנגד קרצן מלכל צמי אהרן מהיה איש כחמיו [ויקרא יז] נפקא לן בקדושין (דף גג.) ובמנחות פרק אלו מנחות (דף עג.)‏: **יורשין**. הגר הן או מקבלי מתנות גזבה הן: **סיינו** **האי דירסי**. ירושה זאת נפלה להן והרי היא לפניהן שאילו

היה הגר קיים היה זה אומנר לו הרי שכן לפניך: **רב ועירי צעי לה הכי אפילו אס סמלי לומר מקבלי מתנות הוו הא לא מצעיא לן דהא סמנא יסיב להו רחמנא**. והרי הן לפנינהן: **כגון שנפלו לו**. לכהן: **קנו**. יתומים שקנו צהמות: **צפסיסם הכים**.

כלומר נפלו להן צהמות צירוסה עד שלא חלקו: **הטות**. לקח עשרה טלאים שלא נתעשרו מן השוק: **פעור**. ובמסכת צבורה ^(א) מפרש טעמא: **בכלל ופרט וכלל** לכל קדשי צמי ישראל לך נמוסי ^(ב) למשחה כלל וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש פרט כל מתנה צפני עצמה וכל תרומת קדשים חזר וכלל והדר כמיב צרית מלח עולם הוא וגוי צסוף הפרשה (במדבר יח): **כל המקיימן כאילו קיים**. כל המורה כולה שניתנה לדרוש בכלל ופרט וכלל וכאילו קיים כל הקרצנות שניתנה צהן צרית מלח: **עשר במקדש**. נאכל לפניס מן הקלעים: **ארבע צירושליס**. בכל העיר: **ועשר בגבוליס**. צערי ארץ ישראל: **אשם ודאי**. חמשה הן גזילות מעילות שפחה חרופה נזיר ומאורע וחד חשיב להו: **אשם תלוי**. בא על ספק כרת שלא נודע לו שעצר ודאי ציציא חטאת: **וזמני שלמי צבור**. כצצי עצרת שנקראו שלמים דכמציב (ויקרא כג) ושני כצצים צמי שנה ^(ד) וקדשי קדשים הן דכמציב ^(ה) קדש יסיו לה' לכהן ונאכליס לפניס מן הקלעים: **ולוג שמן של מאורע**.

מה שנשאר צלוג מיניקה לכך כהן של השמאלית נאכל לכהנים דלמיתא במנחות (דף עג.) ובצמחים (דף מד:) לכל ^(א) קרצנס ^(ב) לרצות לוג שמן של מאורע דהוא נמי קרוי קרצן דכמציב ^(ג) והקריצ אותו לאשם זאת לוג השמן וסמין ליה לקרא קמא צקדש הקדשים תאכלנו צויקא קרס ^(ד): **מופר פעומר**. מנחת העומר נקמלמט ושיריה נאכליס ^(ה) וכל המנחות קדשי הקדשים הן דכמציב לא ^(ו) (תאכל עליו חמץ) וגו': **ושירי מנחות**. כל מנחות הנקמלות מנחת נדבה ומנחת חוטא ומנחת סוטה: **הצבורה**. צבור תס נאכל בכל העיר. וכן הצבוריס צריכין חומה דכמציב (דברים יב) ואכלתס שס לפני ה' אליהכס וגו' ואמר מר תרומת ידך [שס] אלו צבוריס (מכות דף יז.)‏: **והמורס מסודה**. חזה ושוק וארבע חלות מארבע מיניס שבה חלות ורקיקין חמץ ורצוכה וכמצי

(ויקרא יז) והקריצ ממנו אחד מכל קרצן תרומה לכהן וזרע וגו': **והמורס מאיל נזיר** משום דמייין להדדי חשיב להו צחדא דלאמר צשחיתת חולין צפרק הזרוע ^(א): **ועורוס קדשים**. עורות עולה וחסאות ואשמות אצל קדשים קלים עורותיהן לצעליס דלאמר צוצחים פרק טבול יוס (דף קג.) ומש"ה קא חשיב להו צהדי הך דצירושליס למעוטי דאין נחשצים צהדי הך דגבוליס דהני עורות לא מתייהבי להו אלא צירושליס וצהדי הך דצמקדש לא חשיב אלא הנהו דאי נפקי חוץ לקלעים מפסלי ציואל: **ושדה אחוזה**. שהקדישוה צעליה ולא גאלה ומכרה גוצר כשהלוקח מצוצל מתמלקת לכהנים: **ושדה חרמים**. ישראל שהחרמיו שדיהן: **וגזל הגר**. נמי קרי ליה מתנת גבולין אשם נתנו לכהן המשמר חוץ לירושלים יאל ואיל אשמו יעלה לירושלים להקריצ: **אדעתא דהכי**. דלא מיהוי ליה כפרה: **סיפוק לחולין**. ולא תיזל למיתה: **צאשם רועה**. עד שיומס וימכר ויפלו דמיו לקין המוצא עולה ^(ב) לשם ועורה לכהנים זה מדרש דרש יהודיע הכהן צשקליס (פ"ו מ"ו) ובתמורה (דף גג.) וכל זמן שהוא תס אין יואל לחולין לימנר לפיכך ירעה והוא מעצמו אין יכול להשמות מאשם לעולה:

דמינא ^(א) אינס נאכליס אלא צירושליס דכמצי (דברים יב) לא תוכל לאסל צשעריך וגו' ואמר מר ותרומת דך אלו הצבוריס (חולין דף קג.) והמורס מן התורה. חזה ושוק וד' חלות דכמצי (ויקרא יז) והקריצ ממנו אחד מכל קרצן תרומה לה' לכהן אויזק וגו', מארצנת מיניס חלות ורקיקוס ורצוכה וזמן. אחת מכל מין ^(ב). ואיל צויר. מורס מאיל מיר, ורוע צשלה וסלה ורקיק דכמצי צפרשת נשא שמעיןן אותו, והני חד חשיב להו משום דדמו אהדי, דתמיוויי מורס מקדשים קלים ניסוה וזסו שוק של שאר שלמים נמי בכלל זס הן והאי דנקט מורס משום דלימ ציה מורס אחרינה ופנינהו לטלוה צחדא שמה ^(ג). ורעורות קדשים. של עולה חטאת ואשם, דכמצי עור העולה אשר הקריב, וצמורה כהניס נמי מרבה עור חטאת ואשם ^(ד). ופדיון פטר חמור. שס ^(ה). ושרדה אחוזה. שהקדש ולא גאלה ומכרה גוצר לאחר והכי היא ואלא ציוצל ומתמלקת ^(ו). ורעורות קדשים. של עולה חטאת ואשם, דכמצי עור העולה אשר הקריב, וצמורה כהניס נמי מרבה עור חטאת ואשם ^(ז). ופדיון פטר חמור. שס ^(ח). וגזל הגר. האשם המוצא לה' צפרשת נשא וגזל הגר שנשבע לו לשקר ואח"כ הורה לאחר מיתת הגר ^(ט).

מסורת הש"ס

(א) ג"א זסו, (ב) צבורות נה: [וד' יאל], (ג) חולין קלג: [ומספחה חלה פ"צ], (ד) נזיר כה: תמורה יח. צבורות מלח, (ה) דף נה: (ו) ג"ל תמחים, (ז) [ג"ל בלל], (ח) [במדבר יח], (ט) [ויקרא ד', י] [במדבר שס], (ס) ס"א תאפס חמץ חלקס וגו', רש"א, ט דף קלג:.

הגהות הב"ח

(א) ג"א חף גזל הגר אין חולקין: (ב) שם שגזל חמץ ועבר עליו הספק וכו' האי דירמי דקא מורית להון אבוהון ואי אמרת מקבלי: (ג) שם יורשין חזו ואמר מר: (ד) רש"י ד"ה וצמי וכו' צמי שנה ליבוב שלמים וקדשי: (ה) ד"ה מותר העומר. ג"צ אצל מותר עומר דחשיב פ"א דחלה משנה ג דעפדה ונאכל לכל ארס היינו המותר מהשני סאין שלוקח ומולא ממנו עשירית אופס דלאיתא צמחנות פרק י' ד"ה צשעמל צמשנה: (ו) ד"ה צאשם רועה וכו' עולה בשר לשס ועורה:

הגהות הגר"א

[א] ג"א שגזל חמץ ועבר. כ"ל:.

הגהות מהר"ב רינשבורג

[א] תוס' ד"ה תלמי ג"מ וכו' דאי יורשין חזו אמאי לא יאל. עיין מהרש"א ושיטה מקובלת ודו"ק:

מוסף רש"י

בבבל ופרט. צויקא קרס, בכל קדשי צמי ישראל לך תמיס, והדר מפרש כל חד וחד חיה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש וגו' (חולין קלג: דגירסת בבלי 1910). וברית מלח. חמיב כסיפוס צרית מלח עולס הוא. כסס שצירות מלח אינה שבתם קי וז לא תשבות ^(א). כאילו מקמים כלל ופרט וכלל. צמחורה, וברית מלח. של קרצנות ^(ב). עשר במקדש. ימנו לשס חמץ עורה לאולקן שס ^(ג). וזבחי שלמי צבור. כצצי עצרת וסס קדשי קדשים לאסלו צמורה ^(ד). ולוג שמן של מאורע. מה שנשאר צלוג מיניקה לכך כהן קרצנס דכמצי ציה והקריצ אותו לאשם זאת לוג השמן, וכמיב צויקא קרס צקדש הקדשים תאכלנו אסלוה, לכל קרצנס וכלל מנחתם וכלל חטאתם וכלל אשם וגו'. עומר לא חשיב ליה צהדי שאר מנחת צבור מפני שהיא מנחת צבור הנקמלת ונאכלת ואין לך עוד צצבור ^(א). ושיירי מנחות. של יסוד ^(ב). ורעורות קדשים. בירושלים. הנאכליס ומתמלקיס לכל

האשם המוצא לה' צפרשת נשא וגזל הגר שנשבע לו לשקר ואח"כ הורה לאחר מיתת הגר ^(א). ורעורות קדשים. של עולה חטאת ואשם, דכמצי עור העולה אשר הקריב, וצמורה כהניס נמי מרבה עור חטאת ואשם ^(ב). ופדיון פטר חמור. שס ^(ג). ושרדה אחוזה. שהקדש ולא גאלה ומכרה גוצר לאחר והכי היא ואלא ציוצל ומתמלקת ^(ד). ורעורות קדשים. של עולה חטאת ואשם, דכמצי עור העולה אשר הקריב, וצמורה כהניס נמי מרבה עור חטאת ואשם ^(ה). ופדיון פטר חמור. שס ^(ו). וגזל הגר. האשם המוצא לה' צפרשת נשא וגזל הגר שנשבע לו לשקר ואח"כ הורה לאחר מיתת הגר ^(ז).

קפט א מיי פיי מהלסת מעשה קרצנות

הלסת טו טו:
קצ ב מיי פ"ו מהל' גזילה הלסת ו סגן עשין עג:

קצא ג מיי שס הל' ח:
קצב ד מיי פ"ו מהל' צבורות הלסת יג סגן עשין יג:

קצג ה ו מיי שס הלסת י:
קצד ז מיי פ"א מהל' צבוריס הל' א:

קצה ח מיי שס הלסת יב:
קצו ט מיי שס הלסת יג:
קצז י מיי שס הלסת יד:
קצח כ מיי שס הלסת טו:

קצט ל מיי פ"ו מהלסת ח מהלסת ופ"ו מהלסת צבורות הלסת יג:
ר מ מיי פ"ד מהלסת ספולו ומקדשין הלסת א:

רא נ מיי שס הלסת יד:

רבינו חננאל

עשרים וארבע מתנות הכונה ניתנו לאהרן ולבניו. כולן מניין בתוספת חלה פי' בכלל וברית מלח שנאמר כל תרומת הקדשים ואשר יירמו בני ישראל לה' נתתיך לך ולבניך [ולבנותיך אתרן] לחק עולם ברית מלח עולם הוא לפני ה' לך ולדורתיך אתר. בפרט, חטאת שנאמר כל זכר בכמותם יאכל אותה קדש קדשים הוא חטאת העוף אשם תלוי ואשם ודאי שנאמר כחטאת כאשם תורה אחת להם [לכהן] [הכהן] אשר יכפר בו לו יידיה, וזבחי שלמי ציבור שנאמר על שני כבשים קדש דקדש שני כבשים קדש דקדש דקדש, לוג שמן של מצורע שנאמר ולקח הכהן את כבש האשם ואת לג השמן וגר, הקיש לוג שמן לאשם, מותר העומר שנאמר ואת הקריב מנחת צבורים זו מנחת העומר וכתוב וכל מנחה בלולה בשמן והורה לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו, וכתוב והבאתם את עומר ראשית צריכם אל הכהן, שתי הלחם שנאמר והניף הכהן אתם על לחם הביכורים תגופה לפני ה' על שני כבשים קדש דקדש לה' לכהן, שירי מנחות דכתיב והנותנת מן המנחה לאהרן ולבניו. ארבע בירושלם בכורה שנאמר כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה' באדם ובבהמה יידיה לך, כבוריס שנאמר בכוריו לה' אשר בארצם אשר יביאו לה' לך יידיה, והמורס מן התורה ואיל נזיר שנאמר והניף אותם הכהן לפני ה' קדש הוא (לה') [לכהן] על חזה התנופה, עורות קדשים שנאמר עור העולה אשר הקריב הכהן לו יידיה. עשר בגבולין, תרומה וראשית הגז שנאמר ראשית דגך תורשך ויצחקך וראשית גז צאנך נתן לו, תרומת מעשר שנאמר ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן, חלה שנאמר ראשית עריסתכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן כן תרימו אותה ותרוסה גרן לכהן היא, פדיון הבן לכהן שנאמר ולקחת חמשת שקלים לגלגלת וגו' ונתת הכסף לאהרן ולבניו פדויי העדפים בהם, פטר חמור שנאמר ופטר חמור תפדה בשה וגו', שדה אחוזה ושדה החרם שנאמר והיה השרה בצאתו ביובל קדש לה' כשרה החרם לכהן תהיה אחוזתו, וכתוב כל חרם בישראל לך יידיה, גזל הגר שנאמר האשם המושב לה' לכהן מלבד איל הכפורים וגו'. אלו כ"ד מתנות כהונה כל המקיימן כאילו קיים כלל ופרט וברית מלח וכו'.

(שס) **ועשרה בגבולין**. ימנין להס צכל ערי ישראל ^(א). והמתנות. הזרוע והלחיס והסכה ^(ב). ופדיון הבן. ה' קלעים ^(ג). ורעורות קדשים. של עולה חטאת ואשם, דכמצי עור העולה אשר הקריב, וצמורה כהניס נמי מרבה עור חטאת ואשם ^(ד). ופדיון פטר חמור. שס ^(ה). ושרדה אחוזה. שהקדש ולא גאלה ומכרה גוצר לאחר והכי היא ואלא ציוצל ומתמלקת ^(ו). ורעורות קדשים. של עולה חטאת ואשם, דכמצי עור העולה אשר הקריב, וצמורה כהניס נמי מרבה עור חטאת ואשם ^(ז). ופדיון פטר חמור. שס ^(ח). וגזל הגר. האשם המוצא לה' צפרשת נשא וגזל הגר שנשבע לו לשקר ואח"כ הורה לאחר מיתת הגר ^(ט).